

## POSTANOWIENIE

Dnia 14 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z powództwa I. sp. z o.o. w W.  
przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów  
o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 14 czerwca 2019 r.,  
skarg kasacyjnych obu stron  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 czerwca 2017 r., sygn. akt VI ACa [...]

- 1. odmawia przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania;**
- 2. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 czerwca 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 25 października 2013 r. w ten sposób, że w punkcie pierwszym uchylił decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 5 grudnia 2011 r. nr RWR [...] w punkcie I podpunkt 1. i 2., w punkcie III podpunkt 1. i 2. oraz zmienił decyzję w punkcie III podpunkt 3. przez obniżenie wysokości kary pieniężnej z kwoty 225.870 zł do kwoty 135.522 zł, a w pozostałej części oddalił odwołanie. Nadto Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w punkcie drugim i zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania, oddalając apelację w pozostałej części oraz znosząc wzajemnie między stronami koszty postępowania

apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny, powołując się m.in. na stanowisko Sądu Najwyższego, wskazał że zakres prawomocności materialnej wyroku uznającego postanowienia wzorca umowy za niedozwolone – nie wyłącza powództwa o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę niebędącego stroną postępowania w sprawie, w której wydano wyrok. Poza sporem, zdaniem Sądu Apelacyjnego, pozostawała natomiast okoliczność, że powód nie skorzystał z przewidzianej w art. 28 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 229 ze zm. – dalej, jako: „u.o.k.k.”) procedury, która umożliwiałaby organowi antymonopolowemu wydanie decyzji nakładającej na powoda obowiązek podjęcia lub zaniechania określonych działań, zmierzających do zapobieżenia praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co pozwoliłoby uniknąć wymierzenia kary pieniężnej.

Skargi kasacyjne od tego wyroku wniosły obie strony. Powód zaskarżył wyrok w części, w jakiej Sąd Apelacyjny oddalił jego apelację powoda oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powód wskazał na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, tj.: czy zasadne jest z punktu widzenia interesu publicznego, konstytucyjnego nakazu równego traktowania podmiotów przez władze publiczne oraz konstytucyjnej zasady sprawiedliwości społecznej nałożenie przez Prezesa UOKiK na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 1 ust. 1, art. 28 ust. 1 i 4 oraz art. 111 u.o.k.k. (w brzmieniu obowiązującym przed 18 stycznia 2015 r.) oraz w zw. z art. 2 i 32 ust. 1 Konstytucji RP wysokiej kary pieniężnej na przedsiębiorcę, który jeszcze przed wydaniem decyzji w trakcie postępowania, prowadzonego przez Prezesa UOKiK zaniechał stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w sytuacji, gdy w stosunku do innych przedsiębiorców, prowadzących ten sam rodzaj działalności gospodarczej i naruszających te same obowiązki informacyjne w umowach z konsumentami, Prezes UOKiK, prowadząc w tym samym czasie równoległe postępowanie, w takich samym okolicznościach sprawy na podstawie art. 28 ust. 1 i 4 u.o.k.k. zobowiązał tych przedsiębiorców do zmiany postanowień umowy i nie nałożył na nich kary oraz

nie orzekł o stosowaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Natomiast pozwany zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w części, w jakiej wyrok został zmieniony przez uchylenie decyzji w punkcie I podpunkt 1. i 2. oraz w punkcie III podpunkt 1. i 2. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany wskazał, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, tj. czy przypisanie praktyki z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 u.o.k.k. w brzmieniu obowiązującym do 16 kwietnia 2016 r. jest możliwe jedyne wobec przedsiębiorcy, który był uprzednio stroną postępowania sądowego, zakończonego prawomocnym wyrokiem uwzględniającym powództwo, o którym mowa w art. 479<sup>36</sup> k.p.c. i wpisaniem do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone klauzule, które mimo tego, nadal stosuje w obrocie z konsumentami, czy też również wobec innych przedsiębiorców stosujących takie klauzule.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powoda, pozwany wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zaś w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – oddalenie skargi oraz zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwanego, powód wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zaś w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – oddalenie skargi oraz zasądzenie na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skargi kasacyjne nie zasługiwały na przyjęcie do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało, wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany

(zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 listopada 2017 r., III SK 13/17, z dnia 29 listopada 2017 r., I CSK 216/17).

W zakresie skargi kasacyjnej wniesionej przez powoda Sąd Najwyższy wskazuje, że wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania powód oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., które nie zostały jednak spełnione.

Przez istotne zagadnienie prawne rozumie się problem o charakterze prawnym nie zaś faktycznym albo wynikającym z zarzucanych przez skarżącego uchybień sądu, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter nowy i rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/2013). Jeżeli w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołuje się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, powinien to zagadnienie precyzyjnie sformułować i wskazać argumenty, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01).

Nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania twierdzenie powoda o potrzebie dokonania wykładni prawa w określonym zakresie, skoro skarżący nie przedstawił argumentów, które świadczyłyby o możliwych rozbieżnościach interpretacyjnych i dokonania odmiennej oceny prawnej niż ta, którą przyjął Sąd drugiej instancji. Wywody przedstawione w skardze kasacyjnej powoda, ograniczone do zgłoszenia wątpliwości co do zasadności stanowiska Prezesa UOKiK, w istocie mają stworzyć pozór występowania w sprawie zagadnienia prawnego.

Co więcej, skarżący nie kwestionuje w istocie dokonanej przez ten organ wykładni prawa, ale określoną politykę nakładania kar pieniężnych na przedsiębiorców naruszających przepisy u.o.k.k., zarzucając, że Prezes UOKiK przy podobnych stanach faktycznych potraktował innych przedsiębiorców odmiennie. W uzasadnieniu wyroku z dnia 26 października 2016 r., III SK 54/15 Sąd Najwyższy stwierdził, że praktyka działania Prezesa UOKiK w zakresie wydawania decyzji z art. 28 u.o.k.k. może stanowić podstawę dla uwzględnienia

zarzutu niezastosowania tego przepisu (niewydania decyzji na jego podstawie). Sąd Najwyższy dopuścił uznanie zarzutu niezastosowania art. 28 u.o.k.k. za zasadny m.in. w przypadku wykazania naruszenia zasady równego traktowania przedsiębiorców dopuszczających się tożsamych praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (w szczególności kwestionowanych w postępowaniach wszczynanych w wyniku przeglądu poszczególnych segmentów rynku). Zatem nie budzi wątpliwości, że sąd orzekający w sprawie z odwołania od decyzji Prezesa UOKiK może uwzględnić zarzut naruszenia art. 28 u.o.k.k., gdy pomimo wniosku przedsiębiorcy organ bez uzasadnienia nie wydał decyzji zobowiązującej, naruszając w ten sposób zasadę równego traktowania przedsiębiorców. Tak ujęte zagadnienie prawne zostało już więc rozstrzygnięte. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie stanowisko to podziela i nie widzi potrzeby jego zmiany, czego zresztą skarżący nie postuluje.

Powód nie tyle kontestuje przyjętą przez Sąd Apelacyjny wykładnię art. 28 ust. 1 u.o.k.k., ile zastosowanie normy prawnej do ustalonego stanu faktycznego. Jednak w skardze kasacyjnej nie zostały sformułowane żadne argumenty, wskazujące na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej na tej płaszczyźnie (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.). Przy czym, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na twierdzeniu o istnieniu wymagającego rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, wyklucza w zasadzie oczywistą zasadność skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2018 r., I NSK 25/18).

Odnosząc się natomiast do skargi kasacyjnej wniesionej przez pozwanego Sąd Najwyższy wskazuje, że zgodnie z uchylonym z dniem 17 kwietnia 2016 r. przepisem art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. (zob. ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2015 r., poz. 1634) praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów było godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479<sup>45</sup> k.p.c.

Sąd Najwyższy wypowiadał się o wykładni art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k. w świetle uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r.,

III CZP 17/15 oraz wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie C-19/15, Biuro Podróży „Partner” przeciwko Prezesowi UOKiK. Już w samej uchwale z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15 znalazło się stwierdzenie, że „ograniczenie działania prawomocności wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wyłącznie do pozwanego przedsiębiorcy oznacza, że niekorzystne skutki tego wyroku kierowane są jedynie do tego podmiotu, który miał zapewnione prawo do wysłuchania w postępowaniu”.

Pogląd ten został rozwinięty w uzasadnieniu wyroku z dnia 7 marca 2017 r., III SK 1/15, w którym Sąd Najwyższy, po dokonaniu obszernej analizy dotychczasowego orzecznictwa w tym przedmiocie, wyjaśnił, że wpis postanowienia do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone działa na niekorzyść tylko i wyłącznie przedsiębiorcy pozwanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolony. Wpis taki nie działa na niekorzyść innych przedsiębiorców, nawet gdy stosują identycznie sformułowane postanowienia we wzorcach umów dotyczących tych samych stosunków prawnych. To z kolei oznacza, że stosowanie przez innego przedsiębiorcę postanowienia identycznego (tożsamego) z postanowieniem wpisanym do rejestru w sprawie przeciwko innemu przedsiębiorcy nie jest zachowaniem bezprawnym w tym sensie, że nie narusza art. 479<sup>43</sup> k.p.c. Zakres zastosowania zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 u.o.k.k. w zw. z art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k., zależy zatem od podmiotowego i przedmiotowego zakresu zakazu wykorzystywania postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone w ramach abstrakcyjnej kontroli postanowień wzorców (art. 479<sup>42</sup> w zw. z art. 479<sup>43</sup> k.p.c.).

Również w postanowieniu z dnia 7 marca 2017 r., III SK 13/15 Sąd Najwyższy przyjął, że stosowanie przez innego przedsiębiorcę postanowienia wpisanego do rejestru, o którym mowa w art. 479<sup>45</sup> § 2 k.p.c. nie jest zachowaniem bezprawnym w rozumieniu art. 479<sup>43</sup> k.p.c. w związku z art. 24 ust. 1 u.o.k.k. i w konsekwencji nie jest praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.k.

Sąd Najwyższy podkreśla, że koncepcja rozszerzonych skutków wpisu

postanowienia wzorca do rejestru postanowień niedozwolonych, a więc obejmujących także przedsiębiorców, którzy nie brali udziału w postępowaniu o uznaniu postanowienia tego wzorca za niedozwolone, nie jest sprzeczna z prawem unijnym. Jednak wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-119/15 nie oznacza, że prawo unijne nakazuje przyjęcie szerokiego skutku wpisu postanowienia do rejestru. Kwestia ta została pozostawiona prawodawcy krajowemu. Dokonując interpretacji uregulowań krajowych Sąd Najwyższy przyjął stanowisko wyrażone w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15, opowiadając się za koncepcją jednokierunkowej prawomocności rozszerzonej, nieobejmującej wszystkich przedsiębiorców stosujących postanowienie tej samej treści normatywnej, co pozwany w sprawie, w której wydano wyrok uznający dane postanowienie za niedozwolone.

Zagadnienie prawne, sformułowane przez pozwanego jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zostało już zatem przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięte. Sąd Najwyższy w niniejszym składzie nie dostrzega przy tym okoliczności przemawiających za odstępieniem od linii orzeczniczej wytyczonej wyrokiem z dnia 7 marca 2017 r., III SK 1/15 i postanowieniem z dnia 7 marca 2017 r., III SK 13/15. Takie też stanowisko Sąd Najwyższy zajął m.in. w postanowieniach z dnia 19 grudnia 2018 r. I NSK 22/18, I NSK 24/18 i I NSK 25/18 oraz 16 stycznia 2019 r. I NSK 27/18, I NSK 30/18, I NSK 31/18 i I NSK 32/18.

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skarg kasacyjnych stron do rozpoznania, w szczególności okoliczności wskazujących na nieważność postępowania (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia obu skarg kasacyjnych do rozpoznania oraz zgodnie z art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>21</sup> k.p.c. zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania kasacyjnego.